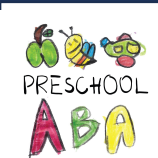

Stratégie pre elimináciu problémového správania

For Primary and Preschool Teachers

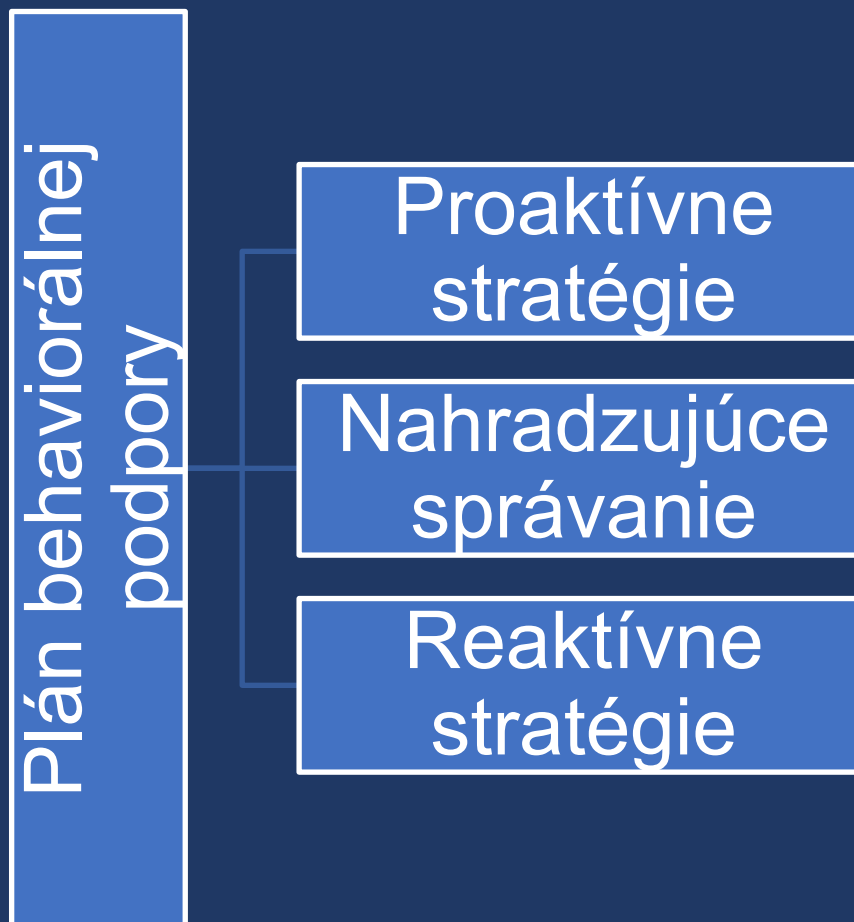

V závere modulu bude účastník schopný:

1. Porozumieť a opísať behaviorálne stratégie pre elimináciu problémového správania
2. Opísať a použiť proaktívne stratégie
3. Opísať a použiť reaktívne stratégie
4. Identifikovať a učiť nahradzujúce správanie
5. Analýza progresu a realizácia potrebných zmien v intervencii

Behaviorálne stratégie

- Využitie behaviorálnych stratégií pri eliminácii problémového správania;
- Plán behaviorálnej podpory (PBP)

Proaktívne stratégie

- Sú aplikované pred výskytom problémového správania;
- Používajú sa na zvýšenie pravdepodobnosti výskytu nahrádzajúceho správania (alternatívneho alebo žiaduceho)

Pamätajte – správanie sa nezmení zo dňa na deň

Proaktívne stratégie – funkcia: Pozornosť

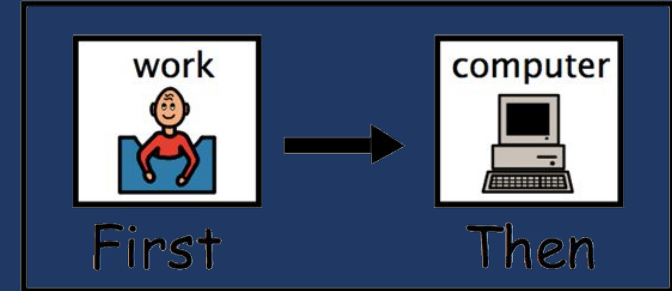
Porozmýšľajte, aké stratégie by ste použili pre správanie, s funkciou získať POZORNOSŤ? - 5 min

- umiestniť dieťa bližšie k učiteľke;
- učiť dieťa ako si vhodným spôsobom vyžiadať pozornosť;
- učiť a podporovať interakciu s rovesníkom;
- „zahltiť“ dieťa pozornosť pri absencii problémového správania.

Proaktívne stratégie – funkcia: Únik

Porozmýšľajte, aké stratégie by ste použili pre správanie, s funkciou ÚNIKU? - 5 min

- ponúknite možnosť výberu úlohy (aktivity);
- použite vizuálnu podporu (najprv – potom kartičku);
- začnite s ľahkými úlohami (behaviorálne momentum);
- poskytnite časté prestávky pri absencii problémového správania (nepodmienené posilnenie);
- upravte náročnosť a dĺžku úlohy;
- použite vizuálny rozvrh a časovač;
- učte ako si vhodne požiadať o prestávku alebo viac času na úlohu.

Proaktívne stratégie – funkcia: Hmatateľná

Porozmýšľajte, aké stratégie by ste použili pre správanie, s funkciou HMATATEĽNOU? - 5 min

- informovať dieťa vopred, keď sa bude končiť obľúbená činnosť/aktivita(stratégia primingu);
- využívať vizuálnu podporu, a informovať žiaka, kedy bude mať prístup k svojej obľúbenej činnosti/predmete;
- zabezpečiť častejší prístup k obľúbeným predmetom pri absencii problémového správania (stratégia nepodmieneného posilňovania);
- používať vizuálny rozvrh alebo časovač;
- naučiť, ako vhodne požiadať o obľúbený predmet, činnosť, osobu atď.

Proactive strategies – Sensory function

Porozmýšľajte, aké stratégie by ste použili pre správanie, s funkciou SENZORICKOU? - 5 min

- učiť alternatívne správanie, ktoré žiakovi prináša rovnaký pocit ako problémové správanie (napr. hryzenie žuvacej tyčinky namiesto žutia trička);
- zabezpečiť ľahký prístup k alternatívam.

Nahradzajúce správanie

- Učenie alternatívneho a žiaduceho správania

Alternatívne správanie

- Má rovnakú funkciu ako problémové správanie.
- ✓ Vypýta si veci
- ✓ Vypýta si pozornosť
- ✓ Požiada o prestávku

Žiaduce správanie

- Nemá rovnakú funkciu ako problémové správanie
- ✓ Počká
- ✓ Podelí sa o veci
- ✓ Dokončí aktivitu
- ✓ Zahrá sa

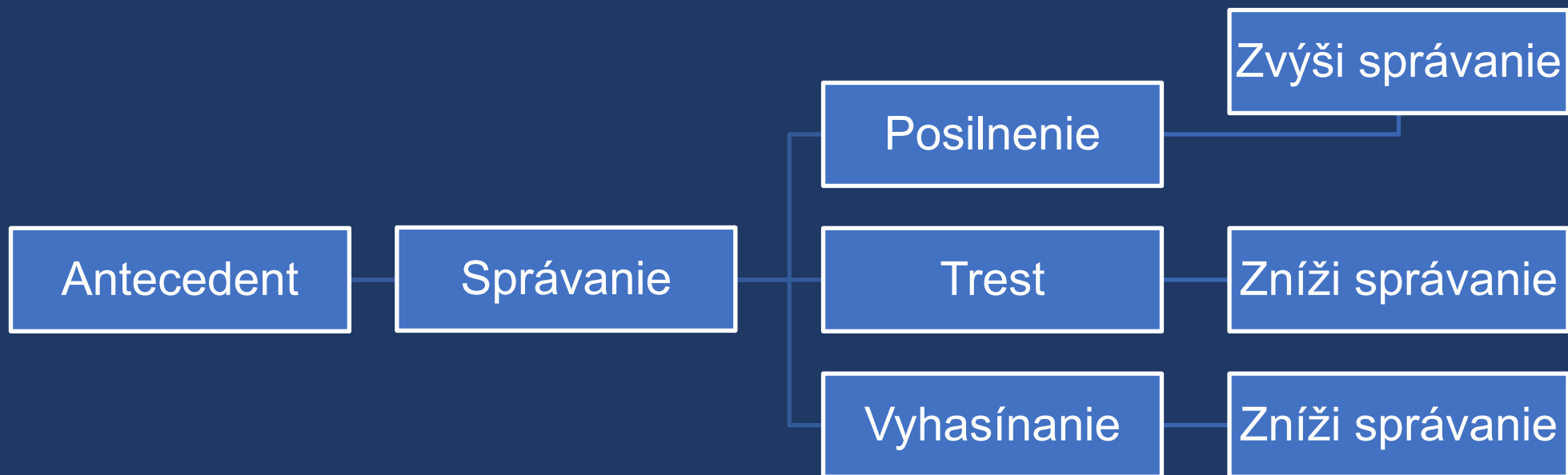
Nahradzajúce správanie

- Aké alternatívne alebo žiaduce správanie by ste učili dieťa v nasledujúcich príkladoch?*

Problémové správanie	Alternatívne správanie	Žiaduce správanie
Dieťa má záchvat hnevu, lebo sa nechce hrať s legom.	Povie: „nechcem sa hrať s legom“.	Postaví vežu z lega.
Dieťa plače, lebo chce ísť vonku, ale vonku prší.	Povie: „chcem ísť vonku“.	Zahrá sa vo vnútri s hračkami.
Dieťa udrie rovesníka, aby si ho učiteľka zobrala k sebe a dohovorila mu.	Požiadala učiteľku, aby s nim zostala alebo sa s ním zahrala hru.	Zahrá sa osamote a počká, kým mu učiteľka môže venovať pozornosť.
Dieťa začne plakať pri požiadavke, aby obťahoval písmená.	Spýta sa, či to môže urobiť neskôr.	Obtiahne 3 písmená.

Reaktívne stratégie

Stratégie, ktoré sa používajú počas a po výskyte problémového správania.

Reaktívne stratégie

Používanie vyhasínanie (extinkcie)

- Správanie, ktoré bolo v minulosti posilňované, už posilňované nie je.

Porozmýšľajte ako by ste použili metódu vyhasínania, ak dieťa plače, lebo chce hračku.

Porozmýšľajte ako by ste použili metódu vyhasínania, ak dieťa plače, lebo si nechce obúť topánky.

Výbuch pre vyhasínaním

Reaktívne stratégie

Používanie trestu

- Trest (rovnako ako vyhasínanie) by sa nemali používať izolovane.
- Negatívne účinky trestu.

Vymenuj nejaké negatívne účinky pri používaní trestu.

Trest vs Extinkcia

Trest	Extinkcia
 správanie - okamžité	 správanie - postupne
- Odobratie pozitívneho posilnenia, ktoré jednotlivec už má.	- Podržať posilnenie, ktoré uchováva problémové správanie.
Nežiaduce účinky: - Môže vyvolať agresívne správanie u dieťaťa - Môže vyvolať únikové správanie - Používanie trest, môže negatívne posilňovať toho, kto trest používa - Používaní trest, modelujeme správanie, ktoré môže dieťa neskôr imitovať - Etické problémy s používaním trestu	Nežiaduce účinky: - Výbuch pred vyhasínaním (extinction burst)

Miltenberger, 2004

*Keď Marek vyrušuje mamu pri telefonovaní a toto správanie je posilňované pozornosťou rodiča, ako by vyzeralo vyhasínanie (extinkcia) ?
Ako by vyzeral trest?*

Reaktívne stratégie

Na zvýšenie žiaduceho správania:

- Nepodmienené posilňovanie;
- Žetónový systém;
- Pozitívne posilňovanie.

Aktivita (príloha 5)

Použitie pozitívneho posilňovania

- Naučiť učiteľov, ako použiť metódu pozitívneho posilňovania na podporu striedania sa pri hre a zdieľanie si hračiek.

Aktivita (príloha 5)

Zhodnoť zvolenú behaviorálnu stratégiu.

Účastníci si pozrú video, identifikujú behaviorálnu stratégiu a zhodnotia jej efektívnosť.

Plán Behaviorálnej podpory (PBP)

PBP je písomný dokument popisujúci proaktívne a reaktívne stratégie a správanie, ktoré je potrebné naučiť, aby nahradilo problémové správanie.

Musí obsahovať:

1. Popis problémového správania
2. Funckiu/ie správania
3. Proaktívne stratégie
4. Reaktívne stratégie
5. Nahrádzajúce správanie
6. Plán posilňovania

Aktivita (príloha 11)

Vytvor Plán Behaviorálnej Podpory (PBP)

(materiály)

- **Scenáre pre tvorbu PBP**

Aktivita (príloha 11)

Role-Play použiť intervenčné stratégie pre tvorbu plánu behaviorálnej podpory (PBP)

(materiály)

- **Scenáre pre tvorbu PBP**

Hodnotenie výsledkov

Prečo plán nemusí fungovať?

1. Nedôsledná implementácia
2. Nedostatočné posilnenie
3. Environmentálny faktor
4. Nevhodný výber nahrádzajúceho správania
5. Nedostatočná individualizácia plánu

Đakujeme